

СТАНОВИЩЕ

От проф. дпсн Снежана Илиева,

Катедра “Социална, трудова и педагогическа психология”, СУ “Св. Климент Охридски”

На дисертация за получаване на образователна и научна степен “доктор”

на тема: „Влияние на организационната култура върху комуникацията и лидерските
стиливе в организацията“

на Ирина Любчова Янева-Дамянова,

докторант в катедра „Психология и управление на полицията“,

факултет „Полиция“, Академия на МВР

В дисертацията се прави паралел между три широко изследвани проблемни сфери в организационната психология - организационна култура, лидерство и комуникация, за които има множество съсредоточени само върху една сфера изследвания, както и такива, които търсят връзката между тях. В това отношение да се намери нещо ново в тези научни области, които обаче поддържат високата си практическа значимост, е изследователско предизвикателство. Ирина Янева-Дамянова търси пресечната точка между тях и по-точно определя водещата роля на организационната култура относно лидерството и комуникацията. Безспорна е зависимостта между изследваните сфери, но също така и съществуват доста противоречиви данни относно това, дали културата е водеща спрямо лидерството или лидерите формират култура. Тъй като в настоящето изследване се проучват отделни структурни звена от системата на МВР, то се постулира, че именно организационната култура е тази променлива, която определя какви лидерски стилове и модели на комуникация са подходящи за даден тип организация.

В структурно отношение дисертацията е с обем от 173 страници и съдържа увод, две основни части – съответно теоретична и емпирична, изводи и обобщения, заключение, използвана литература от 199 източника и приложения.

В теоретичната част са разработени три отделни глави, посветени на проучваните области и на взаимодействието между тях. При изясняване на същността на организационната култура е показано отлично познаване на съществуващите подходи и типологии, като са изведени характеристиките и функциите на организационната култура. Част от представените възгледи за културата са обобщени и са представени в

табличен вид, което създава яснота и структурираност при изложението и разкрива попълно спецификата на всеки тип организационна култура.

В частта за лидерството е направено класическото разделение между управление и лидерство, но също така са структурирани основните подходи за изследване на лидерството и е поставен акцент върху разделението между трансформиращо и транзакционно лидерство. Анализира се същността на комуникацията и ролята на лидера в нейното ефективно протичане, както и са изведени характеристики, присъщи за ефективната комуникация в организацията. Теориите за лидерството са структурирани и са подчинени на общата идея за ролята им в процеса на комуникация и вземане на решение, както и се разгледани различни аспекти на властта и качествата на лидерите. В анализа на взаимодействието между култура, лидерство и комуникация се очертават както постигнатите в други изследвания резултати, така и се поставят ред въпроси, които се нуждаят от решение и които са поставени във фокуса на емпиричното изследване.

Емпиричната част се състои от три отделни глави, които описват съответно постановка, цели, задачи и хипотези, използвани методи, анализ и интерпретация на резултатите. Използвана е съвкупност от методи, насочени към измерване на организационната култура, лидерските стилове, удовлетвореността от комуникацията и удовлетвореността от работата, като всички методи имат подходящи психометрични качества. Измерването на удовлетвореността съответно от комуникацията и от работата като цяло е подходящо, тъй като удовлетвореността дава директно възможност да се проследи какъв е ефектът на организационната култура и на използваните лидерски стилове.

Изследвани са 368 служители от различни звена в системата на МВР, което позволява да се очертаят различията в зависимост от демографски и позиционни фактори. Те са описани във втората глава на емпиричната част, като резултатите от еднофакторния дисперсионен анализ по отделните променливи са интерпретирани съобразно контекста на изследването и са подчинени на общата теоретична рамка.

Установени се ред различия в типовете организационна култура в зависимост от структурните особености на отделните звена, което очертава както основните общи тенденции в организационната култура, така и наличието, макар и не толкова изразено, на субкултури, определени от характера на дейността и от структурните характеристики. Изведени са конкурентните предимства на организационната култура в системата на МВР, а именно наличие на изразена ориентация към стабилност и

контрол, съчетана с гъвкавост и тенденция за промяна и нововъведения под влияние на изискванията на средата.

Резултатите от корелационния и регресионния анализ са описани в третата глава на емпиричната част. Те са последователно и логически структурирани, като Ирина Янева-Дамянова е успяла не само да ги обхване, но и да ги обобщи по начин, който е разбираем и приложим от ръководните позиции. Установено е влиянието на културата върху изследваните променливи, в това число върху лидерските стилове. Също така, отчита се детерминиращата роля на лидерството по отношение на различните аспекти на удовлетвореността от комуникацията на служителите и на удовлетвореността от работата. Резултатите имат значение не само защото позволяват да се диагностицират водещите тенденции, но и допринасят за изясняване на закономерности, които са валидни и за останалите организации.

Трябва да се отбележи високата професионална компетентност на докторантката при интерпретацията и при даването на подходящи и реализуеми в практиката препоръки. Искам да изразя своята удовлетвореност от цялостната разработка и да подчертая, че е налице завършен труд, който има изразена стойност в теоретично и емпирично отношение. Също така се надявам, че високата практическа значимост на резултатите може да бъде отчетена на съответни управленски нива в системата на МВР при управление на промените, както и при системата за обучение в лидерски компетентности на ръководния състав.

В заключение: В теоретично, изследователско и практико-приложно отношение дисертацията съответства на критериите за получаване на образователната и научната степен “доктор”. Налице са умения и компетентности, свързани с теоретична постановка, провеждане на изследване, анализ и интерпретация на резултатите и извеждане на препоръки с практическа стойност. Това ми дава основание с убеденост да предложа на уважаваното научно жури да присъди на Ирина Янева-Дамянова образователната и научната степен “доктор”.

21.06.2017 г.

Проф. дпсн Снежана Илиева